

God's Place in the Reuniting Embrace
R. Judah Kerbel ~ e-TiM: Parshat Hashvua, Vayigash ~ י' טבת תשפ"ד

I. Illustrating Yaakov and Yosef's Reunion

1. בראשית פרק מו פסוק כט

וַיֵּאָסֶר יוֹסֵף מִרְכַבְתּוֹ וַיַּעַל לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צַוְאֲרֵיו וַיִּבְכֶּה עַל צַוְאֲרֵיו עוֹד:

1. Genesis 46:29

Joseph harnessed his chariot and went up to meet Israel, his father, in Goshen. He appeared before him, fell on his neck, and he wept on his neck excessively. (Trans. Artscroll Stone Chumash)

2. רש"י בראשית פרק מו פסוק כט

וַיִּבְכֶּה עַל צַוְאֲרֵיו עוֹד. לְשׁוֹן הַרְבּוֹת בְּכִיָּה, וְכֵן כִּי לֹא עַל אִישׁ יֵשִׁים עוֹד (איוב ל"ד), לְשׁוֹן רַבּוּי הוּא – אֵינּוּ שָׁם עָלָיו עֲלִילוֹת נוֹסְפוֹת עַל חֲטָאָיו; אֵפֹה כָּאֵן הַרְבֵּה וְהוֹסִיף בְּבִכֵי יוֹתֵר עַל הַרְגִּיל; אֲבָל יַעֲקֹב לֹא נָפַל עַל צַוְאֲרֵי יוֹסֵף וְלֹא נָשְׁקָה וַאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהִיָּה קוֹרֵא אֶת שְׁמַע:

2. Rashi Genesis 46:29

The phrase ויבך עוד signifies weeping copiously. So, too, עוד has the same meaning in (Job 34:23) "For He doth not place upon a man עוד" — which means something more than is proper: God does not place on him accusations additional to his sins (the sins he has really committed) Here, also, he wept greatly and continuously — more than is usual. **Jacob, however, did not fall upon Joseph's neck nor did he kiss him. Our Rabbis say: the reason was that he was reciting the Shema.** (Trans. Sefaria.org)

3. שפתי חכמים בראשית פרשת ויגש פרק מו פסוק כט

מקשים העולם דילמא היה עומד ומתפלל, ונראה לי דהא אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות כ"ז א) אסור לעבור לפני המתפלל כדי שלא יבטל כוונתו, וכל שכן יוסף איך נפל על צווארו שמא יבטל כוונת יעקב וכו', אבל קריאת שמע עיקר הכוונה הוא בפסוק ראשון דהוא עיקר קבלת עול מלכות שמים, והוא נפל עליו לאחר שקרא פסוק ראשון, ואם תאמר יוסף למה לא קרא גם כן את שמע, ויש לומר דיוסף היה עוסק במצות כבוד אביו ועוסק במצוה פטור מן המצוה, (סוכה כ"ה א) ועיין לעיל דיוסף היה פוטר עצמו בפסוק ראשון מפני שהיה טרוד כדאמרינן (ברכות י"ג ב) שמע ישראל וגו' זו היא קריאת שמע של רבי יהודה הנשיא, מפני שהיה טרוד בגירסא עם התלמידים:

3. Siftei Chakhamim 46:29

Some ask: Perhaps he was standing in prayer? It seems [the answer is:] Our Rabbis of blessed memory said in Berachos 27a that we may not pass in front of someone standing in prayer, so as not to interfere with his concentration. Surely, Yoseif would not fall on Yaakov's neck lest he disturb his concentration. **But with the Shema, we need to concentrate mainly in the first verse, which where we accept upon ourselves the Kingship of Heaven. And Yoseif fell on Yaakov's neck after Yaakov had read the first verse. You might ask: Why was Yoseif, too, not reading the Shema? The answer is: Yoseif was involved with the mitzvah of honoring his father.** Someone involved in the performance of a mitzvah is exempt from performing another mitzvah. Another answer: Yoseif exempted himself by reading the first verse [alone], since he was busy and occupied, as it says in the Gemara in Berachos 13b that [the single verse of] Shema Yisrael was the Shema of R. Yehudah Hanasi, because he was busy with teaching the disciples. (Trans. Sefaria.org)

II. Do We Interrupt Shema out of Fear of the Throne?

4. שלחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סו סעיף א

בין הפרקים שואל בשלום אדם נכבד ומשיב שלום לכל אדם **ובאמצע שואל בשלום מי שהוא ירא ממנו כגון אביו או רבו או מי שהוא גדול ממנו בחכמה וכ"ש מלך** או אגס ומשיב שלום לאדם נכבד ואפ"ל באמצע הפסוק חוץ מפסוק שמע ישראל ובשכמל"ו שלא יפסיק בהם כלל אם לא מפני מי שירא שמא יהרגנו:

4. Shulchan Arukh Orach Chayim 66:1

Between the sections [of Shema or its blessings], one may greet an honored person and respond to a greeting from any person. **And in the middle [of a section], one may greet someone that one reveres, such as one's father, one's teacher, or one greater than oneself in wisdom, and all the more so a king** or one who compels. And one may respond to a greeting from an honored person, even in the middle of a verse, except for the verse of "Sh'ma Yisrael" and "Baruch shem kavod malchuto l'olam va-ed", during which one may not interrupt at all unless it is out of fear that he will be killed. (Trans. Sefaria.org)

5. משנה ברורה סימן סו סעיף קטן ח

וב"ש מלך - **אפ"ל מלך ישראל** הוי בכלל מפני היראה דכתיב שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך:

5. Mishnah Berurah 66:8

Even a Jewish king because the Torah obligates one to fear the [Jewish] king.

6. מנחת אשר על בראשית, סימן צג, עמ' תשג

א"כ למה לא הפסיק יעקב בקריאתו ממוראה של מלכות?
עוד יש לדון ביסוד איסור הפסק בקריאת שמע, אי דיבור דווקא אסור או שמא הפסק במעשה נמי חשיב הפסק, ונ"מ אי שרי לקום קימת הידור לכבוד אביו או רבו... **ואי נימא דשרי, לכאורה אמאי לא נפל יעקב על צוארו של יוסף ונשקו, הא מעשים אלו לא הוי כהפסק.**

6. Minchas Asher Siman 93, p. 703

If this is so, why didn't Yaakov interrupt Shema out of fear of the throne?

Also, is an interruption defined by speech or action? If an action is allowed, why did Yaakov not fall on Yosef's neck and kiss him - as an act like this would not constitute an interruption!

III. Do we Interrupt Shema for Other Mitzvot?

7. תוספות מסכת ברכות דף יג עמוד ב

שואל מפני היראה וכ" - ר"מ ור' יהודה הלכה כרבי יהודה דאמר אפילו באמצע משיב מפני הכבוד א"כ נראה שמוותר לענות קדיש וקדושה באמצע ק"ש **דאין לך מפני הכבוד גדול מזה**

7. Tosafot Berakhot 13b

Since we follow Rabbi Yehuda over Rabbi Meir, it seems it would be permissible to answer Kaddish and Keudsha in the middle of Shema, as **there is no greater honor than this** (i.e. sanctifying God).

8. שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סו סעיף ג

לקדיש ולקדושה ולברכו, מפסיק אפילו באמצע הפסוק, וכן למודים, אבל לא יאמר אלא תיבת מודים בלבד.

8. Shulchan Arukh Orach Chayim 66:3

For Kaddish, K'dushah, and Bar'chu, one interrupts [Shema or it's blessings] even in the middle of a verse. And so too for Modim, but one [should] only say the word "Modim" alone. (trans.

Sefaria.org)

9. חידושי הריטב"א מסכת יומא דף יט עמוד ב

ושמעין מהכא שאסור לקרוץ ולרמוז אפילו לדבר מצוה, ומיהו לאפרושי מאיסורא דלית ליה תקנתא, מותר לרמוז, ואפילו להפסיק ולומר לו, דלא גרע מן המפסיק לקרוא שלום מפני היראה או מפני הכבוד, דכבוד שמים עדיף.

9. Ritva Yoma 19b

We learn from this that it is forbidden to point or hint even for the purpose of a mitzvah, but to prevent someone from doing a sin, when there is no other choice, one can hint or even say something, as that is no worse than interrupting to greet someone out of respect/fear, and the honor of Heaven is of even greater importance.

10. מנחת אשר על בראשית, סימן צג, עמ' תשד

ומכל זה חזינן דהפוסקים לדורותיהם למדו ק"ו מכבוד ומורא בשר ודם שמוותר להפסיק לעניני מצוה שונים.

10. Minchas Asher

From all of this, we see in the poskim throughout the generations that if one honors a king of flesh and blood out of fear, it is certainly permissible to interrupt for the purpose of a mitzvah.

IV. Is One Exempt When Involved in Another Mitzvah?

11. מנחת אשר על בראשית, סימן צג, עמ' תשה

וביסוד הלכה זה צ"ב, אמאי יתחייב כלל בעניית קדיש וקדושה באמצע קריאת שמע, וכן בקימת הידור דכבוד אביו ורבו, הא קי"ל בכל מקום דהעוסק במצווה פטור מן המצוה. ובאמת נחלקו האחרונים אי חובה היא להפסיק לקדיש ולקדושה או אינה אלא רשות, וש"ת מהרי"ל דיסקין כתב דאע"פ דשרי להפסיק בקריאת שמע משום כבוד רבו מ"מ אינו אלא רשות ולא חובה לפי שהעוסק במצוה פטור מן המצווה.

11. Minchas Asher

Why should one be obligated to answer kaddish/kedusha while saying Shema or stand out of respect for their father/rebbe - one who is involved in a mitzvah is exempt from another mitzvah! Indeed, the Maharil Diskin ruled that doing so is optional but not mandatory.

12. שו"ת שלמת חיים אורח חיים סימן נה

נסתפקתי בק"ש וברכותיה, האם יש לקיים מצות קימה, דאפשר הוי בכלל שלא יהא כבודו מרובה מכבוד שמים כהא דקידושין (ל"ג ב'), מאחר שעוסק בקבלת עול מלכות שמים, וגדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מהעוסק בתורה (ברכות י' ב'). וצ"ע מש"כ בס' פלא יועץ שלא יהא קשה עליו לקום מפני זקן אפילו מאה פעמים ביום, ואולי כוונתו היינו שיש פנים חדשות.

תשובה: נותן התורה ית"ש שצוה לקרוא ק"ש צוה ג"כ על קימה, והוא אינו עושה אלא מה שנצטווה.

12. Responsa Salmas Chayim (R. Yosef Chaim Sonnenfeld) Orach Chayim #55

The One who gave the Torah who commanded one to say Shema also commanded one to rise for their father/rebbe, and he is only doing what he was commanded to do.

13. חידושי הריטב"א מסכת סוכה דף כה עמוד א

ו"ל דהא קמ"ל דאפילו בעי להניח מצוה זו לעשות מצוה אחרת גדולה הימנה אין הרשות בידו סד"א איפטורי הוא דמיפטר מינה אבל אי בעי למשבק הא ולמעבד אידך הרשות בידו, קמ"ל דכיון דפטור מן האחרת הרי היא אצלו עכשיו כדבר של רשות ואסור להניח מצותו מפני דבר שהוא של רשות

13. Ritva Sukkah 25a

Even if one wants to abandon their current mitzvah to do a greater mitzvah, that is not permitted. That other mitzvah becomes "reshut," and one may not abandon their current mitzvah for the option of doing another mitzvah.

V. What is the Purpose of Shema?

14. תלמוד בבלי מסכת שבת דף יא עמוד א

דתניא: חברים שהיו עוסקין בתורה - מפסיקין לקריאת שמע, ואין מפסיקין לתפלה. אמר רבי יוחנן: לא שנו אלא כגון רבי שמעון בן יוחי וחביריו, שתורתן אומנותן. אבל כגון אנו - מפסיקין לקריאת שמע ולתפלה.

14. Talmud Shabbat 11a

As it was taught in a *baraita*: **Torah scholars, who were engaged in the study of Torah, stop their Torah study for Shema, and they do not stop for prayer. Rabbi Yohanan said** a caveat to this statement: **They only taught** that they need not stop for prayer with regard **to the likes of Rabbi Shimon ben Yoḥai and his colleagues, whose Torah is their vocation** and they never interrupt their Torah study. **However**, for **the likes of us**, who also engage in other activities, **we stop both for Shema and for prayer.**

15. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כ עמוד א

גמ' קריאת שמע: פשיטא! מצות עשה שיהזמן גרמא הוא, וכך מצות עשה שיהזמן גרמא נשים פטורות?

15. Talmud Berakhot 20a

GEMARA With regard to the mishna's statement that women are exempt from **the recitation of Shema**, the Gemara asks: That is **obvious**, as *Shema* is a **time-bound, positive mitzva**, and the halakhic principle is: **Women are exempt from any time-bound, positive mitzva**, i.e., any mitzva whose performance is only in effect at a particular time. *Shema* falls into that category as its recitation is restricted to the morning and the evening. Why then did the mishna need to mention it specifically?

מהו דתימא: הואיל ואית בה מלכות שמים, קמשמע לן.

The Gemara replies: **Lest you say: Since Shema includes** the acceptance of the yoke of **the kingdom of Heaven**, perhaps women are obligated in its recitation despite the fact that it is a time-bound, positive mitzva. Therefore, the mishna **teaches us** that, nevertheless, women are exempt.

(כט) ויפל על צואריו. אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו ואמרו רבותינו שהי' קורא את שמע. רש"י. למה דוקא באותו רגע קרא ק"ש? — כשאדם אינו בטוח, שינצח את יצ"ה, יעסוק בתורה, ואם עדיין לא נצחו, יקרא ק"ש, אם גם זה לא הועיל, יזכיר לו יום המיתה (ברכות ה'). וכשירד יעקב למצרים הטמאה, ירא היה מאד, פן יתגרה בו יצ"ה, ואחז בכל השלש תרופות, שיעצו לנו חז"ל לנצח בהן את היצ"ה: א) שלח את יהודה לפניו ל"הורת", לתקן לו בית תלמוד ללמוד שם תורה; ב) כאשר נפגש עם יוסף על גבול מצרים וא"י (כי בודאי יצא יוסף לקראתו עד גבול היכולת, ר"ל עד הגבול, שמשם ואילך אסור היה לו לצאת בלא רשות פרעה, וכמו — בשעת קבורת אביו), גדל פחד יעקב מפני היצר החדש "המצרי", ואחז בתרופה השניה: קרא ק"ש, ולפיכך לא נפל על צוארי יוסף; ולא נתקררה דעתו עד שאחז גם בתרופה השלישית ואמר: "אמותה הפעם", ר"ל הזכיר לו יום המיתה. ונפלא הדבר, ששלש התרופות האלו נזכרו בתורה בשלשה פסוקים זא"ז: "ואת יהודה שלח... להורת", "וירא אליו, ויפל על צואריו", "אמותה הפעם", — באותו הסדר, שמנו חז"ל לנצח את היצר: לימוד התורה, קריאת שמע והזכרת יום המיתה. — טעם

Oznayim La-Torah, R. Zalman Sorotzkin

Three reasons why Yaakov did not fall on Yosef's neck:

First – if one is not sure that they can overcome the Yetzer Hara, the Gemara says they should learn Torah, and if that isn't enough, they should say Shema, and if that is not enough, they should remember the day of their death. When Yaakov came to Egypt, a place of impurity, he was very afraid that the Yetzer Hara would overcome him

שמו ית', ואמר: «אמותה הפעם». — טעם ג' לק"ש זו של יעקב: הנה האושר היותר גדול בעוה"ז לאיש יהודי הוא לקבל עליו עול מ"ש ברגעיו האחרונים, וכאמרם ז"ל, אשריך ר"ע שיצתה נשמתך באחד (ברכות מ"א). וכל בעל נפש צריך היה לשנון את הפסוק הזה בכל רגע, שמא הוא האחרון, וכדרשת חז"ל, כל הנשמה, על כל נשימה ונשימה צריך לקלס להקב"ה (ב"ר פי"ד), אלא שמכח ההרגל שוכח האדם, כי עליו להיות מוכן בכל רגע להשיב את נשמתו ליוצרה וצועק «שמע ישראל» רק בשעה

Oznayim La-Torah, R. Zalman Sorotzkin

Third – the greatest satisfaction a Jew can receive in this world is to accept the Yoke of Heaven upon themselves in their last moments. Every person concerned for their soul should say this verse all of the time, lest this moment be their last... but we get complacent and forget.

Yaakov was promised that he would not die until he sees Yosef. His whole trip was life affirming until the very moment he meets Yosef. Yaakov perceives his moment of mortality and cries out "Shema!"

שחוא רואה א"ע בסכנה. והנה יעקב קבל הבטחה מהקב"ה: «ויוסף ישית ידו על עיניך», ר"ל שלא ימות עד שיראה את יוסף. ואז היה במצב מיוחד, שלא זכה שום אדם לזה, היינו — בטוח בימי נסיעתו בחייו, אבל ברגע, שראה את יוסף, סרה ההבטחה, ונעשה «בן תמותה» ככל האדם, שצריך להודות על כל נשימה ונשימה, מפני שמיתתו אפשרית בכל רגע... ואז הרגיש יעקב, שמצב מסוכן חדש בא עליו, וצעק «שמע ישראל», קרא ק"ש. זה שנאמר: «וירא אליו — כשראה אותו — ויפל על צואריו» — אבל יעקב קרא ק"ש ברגע שראה את יוסף, ר"ל צעק «שמע ישראל».

בריייתא העבר רצונך מפני רצון שמים שכן מצינו ליעקב שלא נשק ליוסף: **[גמ']** אמאי לא נשק ליה סבר דילמא איידי דגלה אטעיניה נשי אגב שופריה דכתיב וירא אליו ויפול על צואריו איהו בעי למינשקיה ולא שבקיה דכתיב ויבך על צואריו

17. Kallah Rabati 3

BARAITHA. Subordinate your will to the will of Heaven; for so we find that Jacob did not kiss Joseph.

GEMARA. Why did he not kiss him? He thought that, since he was away from home, women may have led him astray because of his beauty; as it is written, *And he presented himself unto him, and fell on his neck.* [Joseph] wanted to kiss him but he would not let him do so, as it is written, *And he wept on his neck a good while.*

18. דברי הרב (נערך ע"י הרב צבי שכטר), עמ' פט

6. כמדומה לי ששמעתי בשם רבינו בקשר לדברי המדרש שהביא רש"י בביאורו עה"ת (לפרי' ויגש) עה"פ ויאסור יוסף מרכבתו ... ויפול על צואריו ויבך וגו' (מ"ו, כ"ט), אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו שהיה קורא את השמע. ובפשוטו אין דברי המדרש מובנים, דמשמע כאילו בדוקא אז באותה שעה היה סוף זמן קריאת שמע. והוא תמוה, שהרי יכול היה יעקב לקרוא את השמע מקודם. וכן תמוה מדוע לא קרא אף יוסף קריאת שמע באותה שעה.

ושמעתי בשם רבינו שלא נתכוונו רז"ל לומר שקרא יעקב את השמע בתורת חיובא דבשכבך ובקומך, אלא ר"ל שכאשר ראה יעקב את בנו יוסף, אחר כל כך הרבה שנים, עבר עליו גל של רגשי אהבה כל כך חזקים עד שחשש בעצמו שאולי יש לו אהבה לבנו בנפרד מאהבתו לה', ופוגם הוא בזה במצות ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך, שמה שעלינו לאהוב את כל בני משפחתנו צריך להיות בתורת חלק מאהבתנו להקב"ה, ולא בבחינת אהבה בפני עצמה. ועל כן הרגיש יעקב בעצמו שעליו לחזק את עצמו במצות אהבת ה' ויחוד ה', ולחזור עכשיו על פרשת שמע – ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך, כנ"ל, שאהבה אבסלוטית אין לנו חוץ מאהבת ה' (וע"ש בגור אריה למהר"ל מפראג).

פט

דברי הרב / שכטר, צבי בן אלימלך - סולובייצ'יק, יוסף דוב בן משה הלוי / עמוד 90
הודפס מאתר אוצר החכמה

18. Divrei Harav (ed. Rav Hershel Schachter)

I heard in the name of our teacher (Rav Soloveitchik) with regard to this midrash... on the surface level, this Midrash makes little sense - he had to say Shema at *that* moment? The time for Shema was expiring at *that* moment? Yaakov could have said Shema earlier. And why did Yosef not say Shema?

Razal did not intend to say that Yaakov was saying Shema for the purpose of the twice-daily mitzvah. Rather, when Yaakov saw Yosef, he was overwhelmed with feelings of long so strong that he was afraid that maybe his love for Yosef was too separate from his love for Hashem, as love for family members should be part of love for Hashem. Therefore, Yaakov said Shema to demonstrate that there is no absolute love beside the love of Hashem.

19. גור אריה בראשית פרשת ויגש פרק מו פסוק כט

ואמרו רבותינו ז"ל שהיה קורא קריאת שמע. והקשו למה יוסף לא קרא קריאת שמע כיון ששעת קריאת שמע היה, שדוחק לומר שהקדים או שאחר כי זריזין מקדימין (פסחים ד.), ושעה אחת לכלם, ועוד מנא לן שקרא קריאת שמע - שמא התפלל, ויש לתרץ כי יוסף קרא קריאת שמע, וקיימא לן כרבי יהודה (ברכות יג.) שבאמצע הפרק מפסיק לשאול מפני היראה, והיינו יראת אביו, ולפיכך היה מפסיק בקריאת שמע, אבל יעקב לא היה מפסיק וקרא קריאת שמע. אמנם יש לדעת ענין קריאת שמע שהיה קורא ובזה יתורץ מה שלא היה קורא יוסף קריאת שמע, לפי שכאשר בא יעקב וראה את יוסף בנו מלך, בא בלבו אהבתו ויראתו של הקדוש ברוך הוא איך מדותיו הם טובות ושלימות, ומשלם שכר טוב ליראיו. וזהו מדת החסידים אשר יקרה להם טוב מתדבקים אל הקדוש ברוך הוא על הטובות והאמת שעשה עמהם. וזהו קריאת שמע שבו נזכר ייחוד מלכות שמים (דברים ו, ד) ואהבתו (שם שם ה). וראוי היה לקרות קריאת שמע כאשר בא אליו יוסף אחר הצער הגדול אשר היה לו בעבורו, ועתה ראה אותו מלך, היה אוהב את הקדוש ברוך הוא אשר עושה לו זה, וקבל מלכותו ואהבתו ויראתו, וזהו נכון למבין:

19. Gur Aryeh, Maharal, Genesis 46:29

When Yaakov saw his son Yosef, the king, he became overwhelmed with love and reverence for Hakadosh Baruch Hu, Who always acts for the better and rewards the righteous. It is the trait of the pious, when something good happens to them, they cling to Hakadosh Baruch Hu to thank Hashem for all of the good.